

فصلنامه روانشناسی زن

بهار ۱۴۰۰، دوره ۲، شماره ۱ (پیاپی ۵)، صفحه‌های ۳۲-۲۳

پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی در زنان متأهل: نقش واسطه‌ای هیجان خواهی

فرانک صابونچی^۱، فریده دوکانه‌ای فرد^{۲*}، معصومه بهبودی^۳

پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۵/۱۳

اصلاح مقاله: ۱۴۰۰/۰۴/۲۸

دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۲/۳۰

چکیده

هدف پژوهش تعیین پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی زنان متأهل: نقش واسطه‌ای هیجان‌خواهی بود. روش پژوهش همبستگی و جامعه آماری کلیه زنان متأهل مراجعه‌کننده به خانه‌های سلامت شمال تهران در سال ۱۳۹۷ بالغ بر ۱۸۵۴ نفر بود. با استفاده از نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای ابتدا تهران به ۴ منطقه شمال، غرب، شرق و جنوب تقسیم و با قرعه‌کشی منطقه شمال انتخاب شد. از بین ۲۳ محله نواحی ۱ و ۲ آن، ۴ محله از گل، اراج، نیاوران و باغ فردوس و از هر خانه سلامت ۸۸ زن و در مجموع بر اساس نرم افزار سمپل پاور ۳۵۰ زن انتخاب شد. سپس پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ ۱۹۸۹، دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید ۱۹۹۰ و هیجان‌خواهی زاگرمین ۱۹۷۸ توسط آن‌ها تکمیل و داده‌ها با استفاده از معادلات ساختاری اسمارت پلاس تحلیل شد. نتایج در سطح ۹۹ درصد اطمینان نشان داد که الگوی ساختاری می‌تواند رضایت زناشویی را بر اساس سبک دلبستگی ($\beta=0/624$) با نقش واسطه‌ای هیجان‌خواهی پیش‌بینی کند و از برازش مطلوبی برخوردار است. مسیر مستقیم سبک دلبستگی ($\beta=0/653$)، و هیجان‌خواهی ($\beta=0/594$) بر رضایت زناشویی معنادار و مسیر غیرمستقیم نشان داد که سبک دلبستگی ($\beta=0/532$) با نقش واسطه‌ای هیجان‌خواهی بر رضایت زناشویی شدت اثر مطلوبی داشته است. برای انسجام و خلق رابطه زناشویی مطلوب، می‌توان با شناخت هیجان‌های هر یک از زوج‌ها، نوع سبک دلبستگی و تقابل عناصر درون روانی آن‌ها، روابط زوج‌ها را بهبود بخشید.

کلیدواژه‌ها: رضایت زناشویی، دلبستگی، هیجان‌خواهی

۱. دانشجوی دکتری گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

۲. *نویسنده مسئول: دانشیار گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

۳. استادیار گروه مشاوره، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

مقدمه

سازه‌های روان‌شناختی متعددی از سوی روان‌شناسان و مشاوران خانواده در حوزه روابط زناشویی بررسی شده که یکی از آن‌ها رضایت زناشویی است که بیانگر میزان صمیمیت افراد از روابط زناشویی (ابراهیمی، ۲۰۱۸)، روابط رضایت‌بخش بین زوج‌ها از طریق میزان مراقبت و تفاهم قابل سنجش است (ماساریک و کانگر، ۲۰۱۷). ورود هر عامل تنش‌زایی بر کارکرد خانواده تأثیر می‌گذارد (مارشال، ماریس، استم، ترازنیرگ و گروتنهویس، ۲۰۱۷). از این رو، توجه به نیازها و درک دنیای کیفی یکدیگر منجر به بهبود کیفیت رابطه و از طرفی باعث می‌شود زوج‌ها ادراک مثبت‌تر و خوشایندتری نسبت به خود، یکدیگر و رابطه زناشویی‌شان پیدا کنند (رابی، ووبولدینگ و کارلسون، ۲۰۱۷).

شناخت ابعاد هیجان‌خواهی نقش مهمی در روابط زناشویی ایفا می‌کند (محمدی مهر، آیت الهی کریمی، ۲۰۱۷) به گونه‌ای که عدم برون‌ریزی هیجان‌ها منجر به ایجاد مشکلاتی در روابط زوج‌ها می‌شود (عباسی، طباطبایی و آقامحمدیان، ۲۰۱۶؛ جنسن، چاسین و گونزالز، ۲۰۱۷). یانگ و کلاسکو و ویشار ۲۰۰۳، بیان می‌دارند که طرحواره‌ها، الگوهای هیجانی و شناختی خود شکننده‌ای هستند که در جریان رشد آغاز و در سرتاسر زندگی تکرار می‌شوند (خراسانی زاده و همکاران، ۱۳۹۸). مرور پژوهش‌ها نشان می‌دهد که افراد دارای سطح دلبستگی بیمناک طرحواره‌های بیشتری دارند و افراد دارای دلبستگی دوسوگرا با شور، هیجان و نگرانی در مورد روابط توأم با خرسندی کم، طرحواره‌های خود را در روابط زناشویی بروز می‌دهند (هادی، اسکندری، سهرابی، معتمدی و فرخی، ۱۳۹۳) و دارای طرحواره بی‌اعتمادی/بدرفتاری، محرومیت هیجانی، استحقاق و بزرگ‌منشی و خودانضباطی ناکافی همراه با کاهش رضایت از روابط عاشقانه خود دارند (مک‌درمورت، ۲۰۱۷).

یکی دیگر از مؤلفه‌های روان‌شناختی که به اعتقاد پژوهشگران نقش بنیادینی در سازگاری و رضایت زناشویی افراد دارد؛ سبک دلبستگی است. جانسون و ویتبورن (۲۰۱۲) بیان داشتند که سبک دلبستگی نقش اساسی در ایجاد رضایت

زناشویی دارد و سبک دلبستگی نایمن پیش‌بینی کننده خوبی برای رضایت زناشویی است (کامارا و کالوت، ۲۰۱۲)؛ بنابراین نوع دلبستگی می‌تواند تا اندازه‌ای پیش‌بینی کننده کیفیت زندگی زناشویی، نحوه تعامل، نحوه نگرش فرد به رابطه بین فردی، رشد اجتماعی و هیجانی باشد (کالیل، رایان و چور، ۲۰۱۴).

نظریه پردازان نظریه دلبستگی معتقدند که انتظارات افراد هنگام ورود به روابط عاشقانه که بر پایه روابط صمیمانه قلبی با مراقبان اولیه قرار دارد؛ اغلب بر سبک دلبستگی و نحوه ارتباط با همسر و زندگی زناشویی آن‌ها تأثیر می‌گذارد (هاشمی، درتاج، سعدی‌پور و اسدزاده، ۱۳۹۶). افراد ایمن، اجتنابی و دوسوگرا، راهبردهای کاملاً متفاوتی را برای تنظیم عواطف و پردازش اطلاعات هیجانی به کار می‌برند؛ این حالت هیجانی را در شخصیت‌های افراد می‌توان شناخت (اورلایث، ۲۰۱۹). با توجه به این امر که زنان مهم‌ترین گروهی هستند که هویت، جایگاه، نقش و کیفیت زندگی‌شان در عبور از جریان توسعه، دچار تحول، تغییر، تلاطم شده است (باللی، بختیاری سفر، محمدی و محقق، ۱۳۹۵)؛ اغلب به تضاد و فاصله‌گیری روان‌شناختی از همسر، تنش، استرس و فشار روی می‌آورند (حیدری و دهقانی، ۱۳۹۵).

با توجه به اهمیت کارکرد خانواده و سلامت جامعه، پژوهش حاضر می‌تواند اطلاعات مناسبی برای زنان متأهل جهت غنی‌سازی روابط زناشویی خود و از طرفی کنترل هیجان‌ها در روابط زوج‌ها در مورد برآورده شدن نوع نیازهای‌شان داشته باشد. از جمله دستاوردهای این پژوهش می‌تواند ترغیب درمانگران به ایجاد راهکارهایی برای تغییر در شناخت، افکار، عملکردها، عواطف و هیجان‌های زنان متأهل و از این طریق بهبود روابط زوج‌ها و انسجام جامعه باشد. بنا بر مطالبی که در مورد اهمیت موضوع در جامعه بیان شد؛ پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه رضایت زناشویی بر اساس مؤلفه‌های سبک دلبستگی و هیجان‌خواهی زنان متأهل و هدف ارائه الگوی ساختاری مناسب آن انجام شد.

روش پژوهش

جامعه آماری و نمونه‌های پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ هدف پژوهشی بنیادی و از نظر روش جزء پژوهش‌های همبستگی از نوع اکتشافی-متوالی و هدایت شده و جامعه آماری دربرگیرنده ۱۸۵۴ زن متأهل مراجعه کننده به مراکز مشاوره خانه‌های سلامت شمال شهر تهران در سال ۱۳۹۷ بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای ابتدا تهران به ۴ منطقه شمال، غرب، شرق و جنوب تقسیم و به صورت قرعه‌کشی منطقه شمال شهر تهران انتخاب شد. از بین ۲۳ محله نواحی ۱ و ۲ آن، ۴ محله از گل، اراج، نیاوران و باغ فردوس انتخاب و از هر خانه سلامت تعداد ۸۸ زن متأهل و در مجموع بر اساس نرم افزار آماری سمپل پاور ۳۵۰ زن متأهل انتخاب شد. معیارهای ورود به پژوهش شامل حداقل یک سال زندگی مشترک، محدوده سنی ۲۵ تا ۴۰ سال، مدرک تحصیلی حداقل دیپلم، داشتن تعارضها و مشکلات زناشویی، معیارهای خروج داشتن بیماری‌های جسمانی و روانی مشهود و حاد، سوء مصرف مواد و دریافت هم‌زمان برنامه درمانی، آموزشی یا دارودرمانی برای حذف تأثیر احتمالی این برنامه‌ها بر نتایج این پژوهش بود.

ابزار پژوهش

۱. پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ. این پرسشنامه ۴۷ سؤالی توسط اولسون، فورنیر، درانکمن ۱۹۸۷ ساخته شد و موضوع‌های شخصیتی را با سؤال‌های ۲، ۴، ۱۲، ۲۲ و ۴۰ ارتباط زناشویی را با سؤال‌های ۶، ۱۳، ۲۳، ۳۲ و ۴۱ حل تعارض را با سؤال‌های ۷، ۱۴، ۲۴، ۳۳ و ۴۲ مدیریت مالی را با سؤال‌های ۸، ۱۵، ۱۶، ۲۵ و ۳۶ اوقات فراغت را با سؤال‌های ۹، ۱۷، ۲۶، ۳۵ و ۴۳ رابطه جنسی را با سؤال‌های ۱۰، ۱۸، ۲۷، ۳۶ و ۴۴ فرزندپروری را با سؤال‌های ۱۱، ۱۹، ۲۸، ۳۷ و ۴۵ خانواده و دوستان را با سؤال‌های ۲۰، ۲۹، ۳۱، ۳۸ و ۴۶ و جهت‌گیری مذهبی را با سؤال‌های ۵، ۲۱، ۳۰، ۳۹ و ۴۷ می‌سنجد. پاسخ به آزمون پنج گزینه‌ای و از نوع لیکرت کاملاً موافق = ۵، موافق = ۴، نه موافق و نه مخالف = ۳، مخالف = ۲، کاملاً مخالف = ۱ و نقطه برش در این آزمون بین نمره ۶۰-۴۱ است. افرادی که در بین این نمره‌ها قرار بگیرند رضایت زناشویی متوسط و مطلوب و پایین‌تر از نمره ۴۱

رضایت زناشویی کم و بالاتر از نمره ۶۰ رضایت زناشویی زیاد دارند (خادمی، ولی‌پور، مرادزاده خراسانی و نیشابوری، ۱۳۹۳). اعتبار نسخه اصلی ۱۱۵ سؤالی این پرسشنامه با روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش شده است. در ایران سلیمانان و نوابی نژاد در سال ۱۳۷۳، نسخه اصلی آن را هنجاریابی کردند و تعداد ۱۱۵ سؤال آن را به ۴۷ سؤال کاهش دادند و با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ میزان اعتبار نسخه کوتاه شده را ۰/۹۵ گزارش کردند (نیکویی و سیف، ۱۳۹۰). در پژوهش خادمی و همکاران (۱۳۹۳) میزان ضریب آلفای کرونباخ نسخه کوتاه ۰/۹۵ و در پژوهش حاضر نیز ۰/۸۳ به دست آمد.

۲. پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان. این پرسشنامه ۱۸ عبارتی توسط کالینز و رید در سال ۱۹۹۰ تهیه شد و مهارت‌های ارتباطی و سبک رابطه صمیمانه آزمودنی را در طیف لیکرتی ارزیابی می‌کند. به هر سؤال نمره‌ای بر اساس کاملاً مخالفم = ۱ و کاملاً موافقم = ۵ تعلق می‌گیرد. این پرسشنامه سه سبک دارد. سبک دلبستگی ایمن شامل سؤال‌های ۱، ۸، ۹، ۱۰، ۱۴ و ۱۷، دلبستگی اجتنابی شامل سؤال‌های ۳، ۴، ۷، ۱۵، ۱۶ و ۱۸ و دلبستگی اضطرابی شامل سؤال‌های ۲، ۵، ۶، ۱۱، ۱۲ و ۱۳ است که آزمودنی بر اساس نمره‌های به دست آمده در یکی از انواع سبک‌های دلبستگی جای می‌گیرد (هاشمی و همکاران، ۱۳۹۶). کالینز و رید ۱۹۹۰ (نقل از پاکدامن و خانجانی، ۱۳۹۰) نشان دادند که نمره‌های دلبستگی ایمن، اجتنابی و اضطرابی در فاصله زمانی ۸ ماه و حتی در طول ۲ سال پایدار مانده‌اند. میزان آلفای کرونباخ را برای دلبستگی ایمن، اجتنابی و اضطرابی در نمونه‌ای از دانشجویان توسط آن‌ها به ترتیب برابر با ۰/۸۱، ۰/۷۸ و ۰/۸۵ و در پژوهش هاشمی و همکاران (۱۳۹۶) به ترتیب برابر با ۰/۶۸، ۰/۷۰ و ۰/۷۸ گزارش شده است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این ابزار برای سبک دلبستگی ایمن ۰/۷۸، اجتنابی ۰/۷۲ و اضطرابی ۰/۷۷ به دست آمد.

۳. پرسشنامه هیجان خواهی زاگرم. این پرسشنامه دارای ۴۰ ماده دو جزئی است که توسط زاگرم ۱۹۷۸ برای

منطقه ۱ شهرداری، ۴ ناحیه ازگل، اراج، نیاوران و باغ فردوس و از هر ناحیه یک خانه سلامت انتخاب شد. به شرکت کنندگان در پژوهش در مورد شرایط شرکت در پژوهش و اصول اخلاقی نظیر رضایت آگاهانه، رازداری و محرمانه ماندن اطلاعات شخصی توضیح داده شد. سپس پرسشنامه‌ها توسط شرکت کنندگان در همان مراکز تکمیل و با توجه به پیچیدگی الگوی پژوهش از روش‌های واریانس محور الگوسازی معادلات ساختاری^۱ در دو بخش الگوی اندازه‌گیری و الگوی ساختاری استفاده و چون نقاط پرت و پرسشنامه مخدوش وجود نداشت؛ داده‌های ۳۵۰ نفر تحلیل شد. در روش واریانس محور که نسل دوم معادلات ساختاری است؛ مطابق با نظر هیر ۲۰۰۱ و هنسلر ۲۰۰۹، ابتدا آزمون همگن بودن سؤال‌های یک متغیر و بر اساس آن، بقیه آزمون در مورد الگوی ساختاری اجرا شد.

یافته‌ها

دامنه سنی ۱۵/۳۲ درصد از زنان متأهل بین ۲۵ تا ۳۰ سال، ۴۶/۲۸ درصد بین ۳۱ تا ۳۵ سال و ۳۸/۴ درصد بین ۳۶ تا ۴۰ سال قرار داشت و ۱۰/۷ درصد بدون فرزند، ۵۵/۳ درصد دارای ۱ فرزند و ۳۴ درصد دارای ۲ فرزند بودند. ۲۷/۵ درصد شاغل و ۷۲/۵ درصد خانه‌دار و مدت تأهل ۳۳/۵۵ درصد بین ۱ تا ۵ سال، ۳۲/۴ درصد بین ۵ تا ۱۰ سال و ۱۲/۲۷ درصد بیش از ۱۰ سال و میزان تحصیلات ۳۶/۴ درصد کارشناسی و ۵۲ درصد کارشناسی ارشد و ۲/۵۷ درصد دکترا بود.

تعیین میزان هیجان خواهی افراد ساخته شده و توسط محوی شیرازی (۱۳۸۷) بر اساس فرهنگ ایرانی هنجاریابی شده است و به توصیف کلی صفت هیجان خواهی با سنجش چهار عامل فرعی هیجان‌زدگی سؤال ۱ تا ۱۰، تجربه طلبی سؤال ۱۱ تا ۲۰، گریز از بازداری سؤال ۲۱ تا ۳۰ و ملال‌پذیری سؤال ۳۱ تا ۴۰ می‌پردازد و به صورت دو جزئی گزینه الف = ۱ و گزینه ب = ۰ نمره‌گذاری می‌شود که در هر ماده، یکی از دو جزء بیان‌کننده میزان هیجان خواهی فرد و دامنه نمره‌ها از ۰ تا ۴۰ و نمره‌های بالاتر به معنای هیجان‌خواهی بیشتر است. پایایی این پرسشنامه توسط زاکرمن ۱۹۸۷، حدود ۰/۸۵ تا ۰/۸۶ برآورده شده است (محوی شیرازی، ۱۳۸۷). قابلیت اعتماد درونی آن در پژوهش محبویی، جلالی و محمدی (۱۳۹۲) در مورد هیجان‌خواهی کلی ۰/۸۵ و برای هیجان‌زدگی ۰/۸۷، تجربه طلبی ۰/۸۱، گریز از بازداری ۰/۸۵ و ملال‌پذیری ۰/۸۸ گزارش شده است. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ کلی این ابزار ۰/۷۶ و برای هیجان‌زدگی ۰/۸۱، تجربه طلبی ۰/۷۹، گریز از بازداری ۰/۸۰ و ملال‌پذیری ۰/۸۳ به دست آمد.

شیوه اجرا. پس از اخذ برگه معرفی‌نامه از دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن به خانه‌های سلامت شهر تهران مراجعه و اطلاعات اولیه جهت اجرای پژوهش برای مدیران خانه‌های سلامت توضیح داده شد. از آنجایی که شهر تهران به‌عنوان کلان شهر با جمعیت چند میلیونی دارای مناطق و نواحی مختلف شهرداری است؛ از بین مناطق شمال، جنوب، شرق، غرب آن، بر اساس قرعه‌کشی منطقه شمال تهران و سپس از

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار و نتایج آزمون مفروضه‌های متغیرهای پژوهش (تعداد = ۳۵۰)

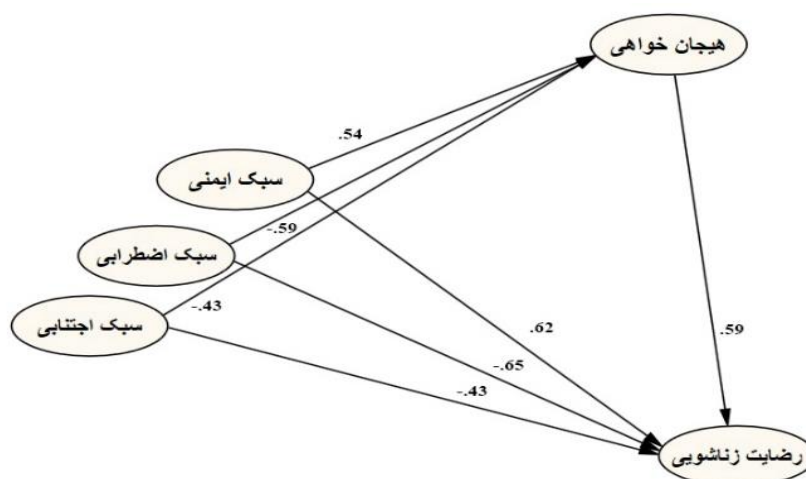
میانگین	انحراف	ضریب کشیدگی	ضریب کجی	ضریب تحمل	تورم واریانس	دوربین واتسون
۳۰/۲۲	۴/۹۸	-۰/۴۲	-۰/۸۴	۱/۰۷	۰/۷۳	۲/۱۳۵
۲۳/۳۳	۳/۸۹	۱/۲۷	-۰/۶۳	۱/۰۲	۰/۷۸	
۲۱/۱۹	۳/۷۴	۰/۵۵	۱/۰۳	۱/۱۳	۰/۶۶	

(SEM). Structural Equation Modeling

هیجان خواهی	۴۹/۴۸	۴/۷۲	۱/۰۵۴	-۰/۱۹	-	-
رضایت زناشویی	۴۷/۸۰	۳/۰۱	-۱/۰۲	-۰/۲۱	-	-

واتسون نیز در فاصله مجاز ۱/۵ تا ۲/۵ قرار دارد؛ بنابراین مفروضه عدم وجود همبستگی بین خطاها تأیید و از رگرسیون استفاده شد.

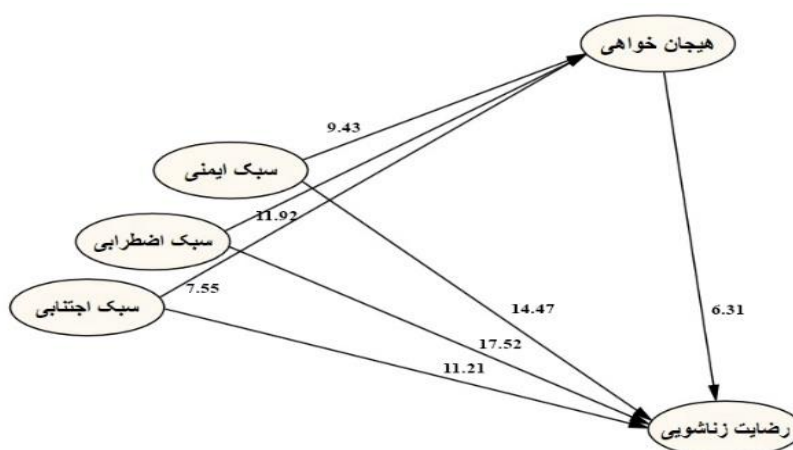
در جدول ۱ بیشترین میانگین مربوط به سبک‌های دلبستگی و هیجان‌خواهی و کمترین میانگین مربوط به رضایت زناشویی زنان است. میزان ضریب کجی و کشیدگی بین ۲+ و ۲- است؛ بنابراین توزیع داده‌ها طبیعی است. مقدار دوربین

شکل ۱. الگوی ساختاری در حالت تخمین ضرایب استاندارد با حضور میانجی

استاندارد با حضور میانجی انجام گرفت که نتایج نشان داد که بار عاملی هر سؤال حداقل بالای ۰/۷ باشد.

نتایج شکل ۱ نشان می‌دهد که آزمون همگن بودن در قالب تحلیل عاملی تأییدی بر روی الگوی در حالت تخمین ضرایب

شکل ۲. الگوی ساختاری در حالت معناداری ضرایب با حضور میانجی

همچنین نتایج شکل ۲ نشان می‌دهد که آزمون همگن بودن در قالب تحلیل عاملی تأییدی در حالت معناداری ضرایب با حضور میانجی نتایج نشان داد با توجه به مقدار سطح معناداری که کمتر از ۰/۰۱ است و یا مقدار آماره تی که خارج از بازه ۱/۹۶- و ۱/۹۶ است فرض صفر رد و فرضیه‌های پژوهش تأیید می‌شود.

جدول ۲. نتایج آزمون پایایی الگوی ساختاری رضایت زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی با واسطه‌گری هیجان خواهی (n=۳۵۰)

متغیر	آلفای کرونباخ	همبستگی اسپیرمن	شاخص فورنل و لاکر	پایایی ترکیبی دلوین گلدشتاین	پایایی اشتراکی	پایایی ترکیبی > پایایی اشتراکی
رضایت زناشویی	۰/۸۳۵	۰/۸۳۸	-	۰/۸۹۰	۰/۶۷۰	۰/۶۷۰ > ۰/۸۹۰
سبک اجتنابی	۰/۷۲۴	۰/۷۲۷	۰/۷۲۱	۰/۸۴۲	۰/۷۲۷	۰/۷۲۷ > ۰/۸۴۲
سبک اضطرابی	۰/۷۸۴	۰/۷۹۲	۰/۷۳۰	۰/۸۶۳	۰/۷۵۹	۰/۷۵۹ > ۰/۸۶۳
سبک ایمن	۰/۷۷۵	۰/۷۰۳	۰/۳۷۱	۰/۷۶۹	۰/۶۲۵	۰/۶۲۵ > ۰/۷۶۹
هیجان خواهی	۰/۷۶۸	۰/۸۱۹	۰/۶۹۴	۰/۸۳۴	۰/۵۰۶	۰/۵۰۶ > ۰/۸۳۴

نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که پایایی الگو بر اساس ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی در هر یک از متغیرها بالای ۰/۷ است. از طرفی پایایی اشتراکی متغیرهای مورد بررسی بالاتر از ۰/۵ است؛ بنابراین بر اساس چهار آزمون پایایی، الگو مورد تأیید قرار گرفت. به منظور بررسی روایی سازه الگو انعکاسی روایی همگرا و واگرا از دو آزمون میانگین واریانس استخراجی و مقایسه آزمون پایایی ترکیبی با میانگین واریانس استخراجی مورد سنجش قرار گرفت. نتایج نشان داد که کلیه متغیرها دارای پایایی ترکیبی بزرگ‌تر از پایایی اشتراکی است، بنابراین الگو دارای همگرایی بوده و همچنین کلیه شاخص‌های پایایی اشتراکی بالاتر از ۰/۵ است. با توجه به اینکه کیفیت جایگزین برآزش در معادلات ساختاری کوواریانس محور است، از شاخص اشتراکی روایی مقاطع استفاده شد که مقادیر الگو شاخص کیفیت اندازه‌گیری بالاتر از ۰/۱۵ به دست آمد که نشان می‌دهد الگوی اندازه‌گیری از کیفیت بالایی برخوردار است.

نتایج جدول ۳ نشان داد که مسیر مستقیم سبک‌های دلبستگی (تلقی خوش‌بینانه) بر رضایت زناشویی با توجه به مقدار سطح معناداری که کمتر از ۰/۰۱ است و نیز مقدار ضرایب

جدول ۳. معناداری فرضیات و شدت و جهت تأثیر آن‌ها بر اساس مسیر مستقیم و غیرمستقیم

ضرایب معناداری	ضرایب استاندارد	سطح معناداری
۱۱/۲۱۷	-۰/۴۳۹	۰/۰۰۱
۷/۵۵۴	-۰/۴۳۷	۰/۰۰۱
۱۷/۵۲۷	-۰/۶۵۱	۰/۰۰۱
۱۱/۹۵۲	-۰/۵۹۷	۰/۰۰۱
۱۴/۴۷۰	۰/۵۳۲	۰/۰۰۱
۹/۴۳۵	۰/۵۴۱	۰/۰۰۱
۶/۳۱۸	۰/۵۹۴	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۳ نشان داد که مسیر مستقیم سبک‌های دلبستگی (تلقی خوش‌بینانه) و ابعاد جهت‌گیری زندگی (تلقی خوش‌بینانه)

و تلقی بدبینانه) بر رضایت زناشویی با توجه به مقدار سطح معناداری که کمتر از ۰/۰۱ است و نیز مقدار ضرایب

واسطه‌ای هیجان خواهی بر رضایت زناشویی با توجه به مقدار ضرایب معناداری آماره تی در سطح اطمینان ۰/۹۹ معنادار است. نتایج شمول واریانس (۰/۲۷۵) نشان داده است که هیجان خواهی برای سبک‌های دلبستگی، جهت‌گیری زندگی و رضایت زناشویی (۰/۲۶۴) نقش واسطه‌گری جزئی دارد.

معناداری آماره تی که خارج از بازه ۲/۵۸- و ۲/۵۸ است در سطح اطمینان ۰/۹۹ فرض صفر را رد و فرض پژوهش را که خبر از وجود تأثیر معنادار سبک‌های دلبستگی و ابعاد جهت‌گیری زندگی با نقش واسطه‌ای هیجان خواهی بر رضایت زناشویی دارد را تأیید می‌کند. همچنین نتایج ضرایب معناداری به دست آمده نشان می‌دهد که مسیر غیرمستقیم بین سبک‌های دلبستگی و ابعاد جهت‌گیری زندگی با نقش

جدول ۴. نتایج آزمون R Square و شاخص افزونگی

	R Square	R	Square Adjusted	CVRED
هیجان خواهی	۰/۸۵		۰/۸۵	۰/۴۵
رضایت زناشویی	۰/۹۷		۰/۹۶	۰/۶۲

پیش‌بینی می‌کنند، نتایج جدول فوق نشان داد R^2 معادله اول و معادله دوم قوی است.

با توجه به نظر چین (۱۹۹۸) که اظهار داشت اگر تعداد متغیرهای مستقل کمتر یا مساوی ۵ عدد باشد مقدار R^2 را با سه عدد ۰/۱۹ (ضعیف)، ۰/۳۳ (متوسط) و ۰/۶۷ (قوی)

جدول ۵. شاخص F^2 یا اندازه اثر

	رضایت زناشویی	هیجان خواهی
سبک اجتنابی	۰/۱۷	۰/۱۳
سبک اضطرابی	۰/۱۸	۰/۱۵
سبک ایمن	۰/۱۸	۰/۱۴
هیجان خواهی	۰/۲۸	-

اساس لازم است که از آزمون‌های مدل کلی استفاده نموده تا مشخص شود پیش‌بینی نتایج در چه وضعیتی است، زیرا مدل اصلی تحقیق ترکیبی از دو مدل است. آزمون برازش SRMR قابل اتکا در خصوص ارائه مدل نشان داده است که میزان SRMR برابر ۰/۰۶۴ است؛ همچنین در این پژوهش مقدار gof بسیار بزرگ‌تر از مقدار قبلی ۰/۴۸ است.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر حاکی از رابطه سبک‌های دلبستگی با نقش واسطه‌ای هیجان خواهی بر رضایت زناشویی زنان متأهل بود. این یافته‌ها هم‌راستای پژوهش‌های پولادی ری‌شهری

همان‌طور که در مدل بیرونی (اندازه‌گیری از شاخصی به نام CVCOM استفاده شد، در مدل درونی (ساختاری) از شاخص CVRED که مخفف روایی متقاطع افزونگی است، استفاده می‌شود که با دستور چشم‌پوشی این شاخص را با عدد ۰/۰۲ (ضعیف)، ۰/۱۵ (متوسط) و ۰/۳۵ (قوی) مقایسه است. کیفیت روایی متقاطع افزونگی مدل ساختاری برای هیجان خواهی متوسط است؛ اما برای رضایت زناشویی کیفیت قوی دارد. از طرفی براساس نتایج به دست آمده از مدل اندازه‌گیری در بخش CVCOM نیز از کیفیتی قوی برخوردار بود که نتایج مدل اندازه‌گیری با مدل ساختاری هر دو از کیفیت نسبتاً مناسب و بالایی برخوردار هستند. بر همین

های و سبک‌های دلبستگی و طرحواره‌های آن‌ها در میزان رضایت‌مندی زناشویی و بهبود روابط زوج‌ها توسط متخصصان حوزه خانواده درمانی در مراکز بالینی و مشاوره‌ای ارائه شود.

از میان محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به جامعه مورد پژوهش، حجم نمونه، گردآوری داده‌ها در مقطع زمانی خاص، روش خودسنجی و استفاده از پرسشنامه، عدم کنترل متغیرهایی چون سن، تحصیلات، ویژگی‌های شخصیتی، راهبردهای مقابله‌ای، باورهای مذهبی، وضعیت اقتصادی-اجتماعی و نوع ساختار خانواده اشاره کرد. بنابراین پیشنهاد می‌شود که پرسشنامه‌ها به‌ویژه پرسشنامه رضایت زناشویی بر اساس جمعیت و فرهنگ ایران تدوین و هنجاریابی و به علاوه از مصاحبه و مشاهده نیز همراه با پرسشنامه استفاده و با انجام پژوهش کیفی عوامل رضایت زناشویی زنان دقیق‌تر ارزیابی و تحلیل شود تا شاید نتایج حاصل از آن بتواند وضعیت فعلی زنان ایران را بهتر توصیف کند. همچنین پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی تحلیل‌های گسترده‌ای بر مبنای متغیرهایی مانند سن، تحصیلات، ویژگی‌های شخصیتی و جز آن انجام شود تا پژوهشگران بتوانند مبنای نظری حاصل از این پژوهش را ملاک قرار دهند و بر اساس آن، فرضیه‌های متعددی را مطرح و آزمون کنند.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد. همچنین زمان تکمیل پرسشنامه‌ها ضمن تأکید به تکمیل تمامی سؤال‌ها، شرکت کنندگان در مورد خروج از پژوهش در هر زمان و ارائه اطلاعات فردی مختار بودند. به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعات محرمانه می‌ماند و این امر نیز کاملاً رعایت شد.

سپاسگزاری

از همکاری مسئولان مراکز مشاوره خانه‌های سلامت از گل، اراج، نیاوران، باغ فردوس واقع در منطقه یک شهرداری تهران و تمامی شرکت کنندگان در پژوهش تشکر و قدردانی می‌شود.

(۱۳۹۵)، بهرامی و کامرانی صالح (۱۳۹۵)، سیف‌زاده نوشهر (۱۳۹۵)، محمدی مهر و همکاران (۲۰۱۷) است.

ادبیات پژوهشی و پژوهش‌های مروری نیز نشان داده‌اند که هیجان‌خواهی نقشی اساسی در ایجاد رضایت زناشویی دارد. در تبیین این یافته‌ها می‌توان چنین عنوان کرد که روابط رضایت‌بخش بین زوج‌ها از طریق علاقه متقابل، میزان مراقبت و تفاهم یکدیگر قابل سنجش است. عوامل گوناگونی از جمله رضایت زناشویی، سبک‌های دلبستگی زوج‌ها و میزان تاب‌آوری و تحمل ناکامی و تنظیم هیجان‌های زوج‌ها می‌تواند بر سلامت خانواده تأثیرگذار باشد (هادی و همکاران، ۱۳۹۵). در تبیین این یافته‌ها همخوان با مک درمورت (۲۰۱۷) می‌توان این‌گونه بیان کرد که اغلب مشکلات بین فردی که زوج‌ها تجربه می‌کنند؛ تحت تأثیر شیوه تصور آن‌ها در روابط خود با دیگری قرار دارد. وقتی طرحواره‌ها دچار تحریف شوند؛ می‌تواند تعارض‌های خانوادگی را ایجاد کنند. بنابراین طرحواره‌های طرد، وابستگی و اطاعت نیز می‌تواند پیش‌بینی کننده نارضایتی زناشویی و محرومیت عاطفی نیز پیش‌بینی کننده نارضایتی در زوج‌ها ایرانی باشد.

مرور پیشینه پژوهشی حاکی از آن بود که رضایت‌مندی از روابط زناشویی به زوج‌ها کمک می‌کند تا بتوانند بر اساس شناخت سبک‌های دلبستگی و هیجان‌خواهی به بازسازی افکار، احساسات و هیجان‌ها، رفتارها و نشانه‌های جسمانی خود پردازند (بهرامی و کامرانی صالح، ۱۳۹۵). بنابراین با جمع‌بندی یافته‌ها و مطالبی که بیان شد؛ پیشنهاد می‌شود؛ برای انسجام و خلق رابطه زناشویی مطلوب و متقابل بین زوج‌ها، لازم است که هیجان‌های هریک از زن‌ها و شوهرها، طرحواره‌های آن‌ها، نوع سبک‌های دلبستگی و تقابل عناصر درون روانی آن‌ها ارزیابی و شناخته شود تا از طریق اصلاح آن‌ها روابط زوج‌ها بهبود و تداوم یابد. بنابراین با توجه به یافته‌های پژوهش در مورد پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس مؤلفه‌های سبک دلبستگی با نقش واسطه‌ای هیجان خواهی پیشنهاد می‌شود که آموزش‌هایی در زمینه زوج درمانی و خانواده درمانی از طریق برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای افزایش آگاهی همسران در مورد نقش هیجان

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- بلالی، اسماعیل، بختیاری سفر، زهره، محمدی، اکرم، و محقق، حسین. (۱۳۹۵). عوامل مؤثر بر تضاد نقش‌های زن و روابط آن با تعارضات خانوادگی. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۷(۴ پیاپی ۶۴): ۱۱۷-۱۳۲.
- بهرامی، محمود، و کامرانی صالح، بخش علی. (۱۳۹۵). بررسی رابطه ویژگی‌های شخصیت و سبک‌های دلبستگی با میزان هیجان خواهی نیروهای عملیاتی. *روان‌شناسی نظامی*، ۷(۲۸): ۲۹-۴۴.
- پاکدامن، شهلا، و خانجانی، مهدی. (۱۳۹۰). نقش فرزندپروری ادراک شده در رابطه بین سبک‌های دلبستگی و جمع‌گرایی در دانشجویان. *روان‌شناسی اجتماعی*، ۱(۴): ۱۰۲-۸۱.
- پولادی ری شهری، علی، و خباز ثابت، سرور. (۱۳۹۵). پیش‌بینی تعارض‌های زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی، کمال‌گرایی و طرحواره‌های ناسازگار در زوجها شهر بوشهر. *دستاوردهای روان‌شناسی بالینی*، ۲(۲): ۶۷-۸۲.
- حیدری، آرمان، و دهقانی، حمیده. (۱۳۹۵). واکاوی کیفی پیامدهای اشتغال زنان متأهل و بسترهای تعدیل‌کننده آن. *جامعه‌شناسی نهادهای اجتماعی*؛ ۳(۸): ۷۳-۹۵.
- خادمی، علی، ولی پور، مریم، نادرزاده خراسانی، لاله، و نیشابوری، سیمین. (۱۳۹۳). رابطه ویژگی‌های شخصیتی با رضایت زناشویی و مؤلفه‌های آن در زوج‌ها. *روان‌شناسی کاربردی*، ۸(۴ پیاپی ۳۴): ۹۵-۱۰۹.
- خراسانی زاده، عاطفه، پور شریفی، حمید، رنجبری پور، طاهره، باقری، فریبرز، و پویامنش، جعفر. (۱۳۹۸). الگوی ساختاری رابطه بین الگوهای ارتباط والد-فرزند و طرحواره‌های ناسازگار اولیه با میانجیگری سبک‌های دلبستگی. *روان‌شناسی کاربردی*، ۱۳(۱ پیاپی ۴۹): ۵۵-۷۶.
- سیف‌زاده نوشهر، مریم. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین خودکارآمدی جنسی، سبک دلبستگی و هیجان‌خواهی در رضایت زناشویی زوج‌ها سازگار و ناسازگار. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه محقق اردبیلی.
- محبوبی، محمد، جلالی، امیر، و محمدی، محسن. (۱۳۹۲). بررسی مقایسه رابطه هیجان خواهی با استرس شغلی در کارکنان فوریت‌های پزشکی و درمانی شهر کرمانشاه. *بیمارستان*، ۱۲(۳): ۷۵-۸۲.
- محو شیرازی، مجید. (۱۳۸۷). بررسی اعتبار، پایایی و هنجاریابی مقیاس هیجان‌خواهی زاگرمین با تغییرات بسته به فرهنگ. *دانشور رفتار*، ۱۵(۲۸): ۳۵-۴۸.
- نیکویی، مریم، و سیف، سوسن. (۱۳۹۰). بررسی رابطه دین‌داری با رضایت زناشویی. *تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۴(۱۳): ۶۱-۷۴.
- هاشمی، سعداله، درتاج، فریبرز، سعدی‌پور، اسماعیل، و اسدزاده، حسن. (۱۳۹۶). الگوی ساختاری احساسات شرم و گناه بر اساس شیوه‌های فرزندپروری والدین: نقش واسطه‌ای سبک‌های دلبستگی. *روان‌شناسی کاربردی*، ۱۱(۴ پیاپی ۴۴): ۴۹۳-۴۷۵.
- هادی، سعیده، اسکندری، حسین، سهرابی، فرامرز، معتمدی، عبدالله، و فرخی، نور علی. (۱۳۹۵). تدوین مدل ساختاری پیش‌بینی تعهد زناشویی بر اساس سبک دلبستگی و متغیرهای میانجی خودکنترلی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در افراد با روابط فرازناشویی عاطفی. *فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی*، ۳۳(۲): ۳۸-۶۰.
- Abbasi, A. Tabatabaei, S.M. Aghamohammadiyan Sharbaf, H., & Karshki, H. (2016). Relationship of Attachment Styles and Emotional Intelligence with Marital Satisfaction. *Iran J Psychiatry Behav Sci*. Sep; 10(3): e2778.
- Camara, M., & Calvete, E. (2012). Cognitive Schemas Predicting Anxiety and Depressive Symptoms: the role of dysfunctional coping strategies. *Journal of European Psychiatry*, 27(1): 1-8.
- Ebrahimi, L. (2018). The Effectiveness of Marital Counseling Based on Human Validation Patterns in Reducing Conflict and Increasing Marital Satisfaction of Veterans' Couples. *Quarterly Journal of Women & Society*. 8(32): 247-264.

- Johnson, M., S. & Wittenborn, K., A. (2012). New Research Findings on motionally Focused Therapy: Introduction to Special Section. *Journal of marital and family therapy*, 38(1): 18–22.
- Jensen, M., Chassin, L., and Gonzales, N. A. (2017). Neighborhood moderation of sensation seeking effects on adolescent substance use initiation. *J. Youth Adolesc. Journal of Psychiatry*, 46, 1953–1967.
- Kalil, A., Ryan, R., & Chor, E. (2014). Time investments in children across family structures. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 654(1): 150–168.
- Marchal, J. P., Maurice-S, H., Trotsenburg, A. P., & Grootenhuis, M.A. (2017). Mothers and fathers of young Dutch adolescents with Down syndrome: Health related quality of life and family functioning. *Res Dev Disabil*, 59, 359–369.
- Masarik, A. S. Conger, R. (2017). Stress and child development: Review of the family stress model. *Curr Opin Psychol*, 13(3): 85–90.
- McDermott, N. (2017). *Early maladaptive schemas, attachment, negative affect and relationship satisfaction. MA thesis. Rowan University.*
- Mohammadimehr, Z, & Ayatollah Karimi, B. (2017). The relationship between emotional intelligence, attachment styles and optimism with Martials satisfaction. *Interdisciplinary Journal of Education*.11 (2): 50-59
- Robey, P. A., Wubbolding, N. R. E., & Carlson, J. (2017). *Contemporary issues in couples - counseling: A choicetheory and reality therapy approach. New York: Rutledge.*
- Orlaith P. (2019). *An Investigation of the Association between Adult Attachment Styles, Emotional Intelligence and Marital Satisfaction as an outcome.* Undergraduate thesis, Dublin, National College of Ireland.